

Vincas Mickevičius—Kapsukas

(70 metinės nuo gimimo dienos)

Prieš 70 metų—1880 m. balandžio 7 d. (kovo mėn. 26 d.) pagal senajį stiliumi Budvietėje kaimė Pajevonio valsč. Vilkaškio apskrity giminė Vincas Mickevičius—Kapsukas — žymus revolucionierius, vienas Lietuvos Komunistų partijos kurėjų ir vadų, atsidavęs kovojo dėl lietuvių tautos išsivadavimui — iš kapitalistų ir dvarininkų jungo, dėl Tarybų Lietuvos.

Dar gimnazijoje besimokydamas, V. Kapsukas ištraukė į pažangų visuomeninį judėjimą, už ką keis kartus buvo caro žandarū traukiamas atsakomybė.

Besimokydamas Berno universitete Sveicarijoje, V. Kapsukas arčiau susipažė su Marks—Engelso moksli ir nuo 1903 metų ištraukė į socialistinių judėjimą, o nuo 1904 metų lieka partiniu darbuotoju—professionalu pogrindininku.

V. Kapsukas buvo vienas aktyviausių 1905—1907 m. revoliucijos Lietuvoje dalyvių ir vadovų. Jis rašė ugninges atsišaukimus, spausdino ir dažnai pats iš užsienio slaptai gabeno atspausdinta tirazą Lietuvą ir čia su draugų pagalba platinę, šaukdamas darbo žmones į kovą prieš caro valdžią, organizavo streikus, redagavo socialistinius žurnalus „Draugas“ (1904—1905 m.), „Darbininkas“ (1905—1906 m.), „Naujoji Gadyne“ (1906 m.), „Skardas“ (1907 m.).

1905 m. vasarą V. Kapsukas apie du mėnesius praleido Šiaurės Lietuvos dvaruose ir suorganizavo ten masinius dvarų darbininkų streikus. Tokius streikus V. Kapsukas ir jo draugai organizavo ir Suvalkijoje. 1905 m. pabaigoje V. Kapsukas buvo suimtas Marijampole, vienam valstiečių mitinge. 1906 m. kovo 17 d. drangams išvadavus V. Kapsuką į Šauvalkų kaletėjimo ligoninės, jis vėl grįžo prie revoliucinio veikimo ir aktyviai dalyvavo antrosios Valstybinės Dūmos rinkimų kampanijoje Kauno gubernijoje, kol vėl buvo suimtas Vilniuje 1907 m. gegužės mėnesį ir nuteistas s metams katorgos kaletėjimui.

Ištremtas 1913 m. į Sibirą (Jeniseisko apskr., Jelenės valsč.), V. Kapsukas 1915 metų pabaigoje iš ten pabėgo, kad vėl galėtų aktyviai dalyvauti kovoje už darbo žmonių teikalus.

Apsigvenęs užsienyje, Krokuvoje, V. Kapsukas susirūpuoja su netoliese, Zakopanėje, tada gyvenusiu V. I. Lenini ir informavo jį apie socialdemokratinių judėjimą Lietuvoje.

Kiltus pirmajam pasauliniam karui, V. Kapsukas, priešingai II Internacinalo vadams, išdavusiems tarptautinius darbininkų solidarumo reikalus ir nuėjusiemis tarnauti savo kraštų imperialistinei buržuazių, 1914 m. lapkričio mėnesį išeiliuodė Lietuvos Socialdemokratų Partijos Užsienio Biuro vardu pareiškima, smerkianti imperialistinė kara ir ūkiančią testi kova už socializmą.

Karo metu V. Kapsukas gyveno Škotijoje ir Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Škotijoje jis redagavo laikraščius „Socialdemokratas“ (1915—1916 m.), „Rankpelnis“, o JAV „Naujoji Gadyne“, „Kova“. Nuo 1915 metų pabaigos susirišęs su bolsevikų partijos

Centro Komitetu ir kitais bolševikais politiniai emigrantais, parėmė visuotiniais streikais. V. Kapsukas savo karo metu Masinės darbininkų ir redaguotuose laikraščiuose ir valstiečių kovos dėka, vadovaujant komunistų partijai pati dėstė spaudoje bolševikų huiusstatymus karo klausimui, datyje buvo sukurta Tarybų griežtais pasmerkė Lietuvos socialdemokratus S. Kairi, M. Biržiška, A. Janulaiti ir kitus oportunistus, nėjejusius bendradarbiauti su buržuazija ir tapusius kaizeriniu imperialistinių agentais ju pastangoje vienims laikams paversti Lietuvą kaizerinės Vokietijos kolonija.

Po 1917 m. vasario revoliucijos Rusijoje, V. Kapsukas grįžo į Petrogradą ir čia aktyviai išjungė į bolševiku partijos darbą. Jis dirbo pirmojo lietuvių bolševiku laikraščiu „Tiesos“ redakcijoje, kurė lietuvių bolševiku sekcijas pri ventinį bolševiku partijos organizacijai išvairiuose Rusijos miestuose, padėjo lietuvių bolševiku sekcijoms apsivalyti į nomenševinių oportunistinių elementų, telkė placiastas evakuotujų į Rusiją. Lietuvos darbininkų ir valstiečių mases apie bolševiku partija kovai dėl Tarybų valdžios.

V. Kapsukas aktyviai dalyvavo Spalio revoliucijoj Petrograde. Spalio dienomis antroji Rusijos Tarybų suvažiavime, priėmusiame istorinius Spalio revoliucijos dekretus dėl žemės, taikos ir t. t., V. Kapsukas Lietuvos darbo žmonių vardo kalbėjo: „Nėra abejonės, kad „Kreipimasis“ (dekreto dėl taikos) ras atgarsi ne tik Rusijos, bet ir visų šalių tautų širdyse. Revoliucinio proletariato, armijos ir valstiečių balsas praėis pro durtuvus iš prasikverbs į Vokietiją ir kitas salis ir padės visuotiniam išsivadavimui.“

1917 m. gruodžio 17 d. Tarybines vyriausybės nutarimu V. Kapsukas buvo paskirtas komisaru Lietuvos reikalams draugo Stalino vadovaujama įstaigai Tautybių Reikalių Liaudies Komisariate.

Spalio revoliucijos, Lenino—Stalino partijos idėjų įtakoje Lietuvos darbininkų ir valstiečių 1918 m. pabaigoje patiko į sprendžiamą kovą prieš okupantus vokiečius ir jų sandūnus — lietuviškinius buržuaziinius nacionalistus. Į kovą dėl Tarybų valdžios. 1918 m. lapkričio pabaigoje V. Kapsukas nelegaliai atvyko į Vilnių ir ėmė tiesiogiai vadovauti Tarybų valdžios Lietuvos kūriniui. Draugo Stalino pasiūlymu, Lietuvos ir Baltarusijos Komunistų partijos Centro Komitetas savo 1918 m. gruodžio 8 d. posėdyje Vilniuje sudare Laikinąjį revoliucine Lietuvos darbininkų ir valstiečių vyriausybę priešakyje su V. Mickevičium—Kapsuku.

V. Kapsukas parašytas ir 1918 m. gruodžio 16 d. išplautintas Laikinosios revoliucinės vyriausybės Manifestas patikelsė Tarybų valdžios Lietuvos sukurimą, kapitalistinės privatinių nuosavybių naciona-privatizavimą, darbininkų ir var- nuomenės skolų buržuazių panaikinimą, visų tautybių darsiesių sulyginimą, 8 val. darbo dienoms įvedimą t. t. Šis manifestas ir yra lietuvių tautos valstybingumo sukuriuojamų pagrindinių aktas.

Tarybų valdžios Lietuvos paskelbima Vilnius, Kauno, Šiaulių, Panevėžio ir kitų

Plečiasi sočlenktyniavimas dėl miesto atstatymo

Su kiekviena diena gražėja dami lenktyniauti apskrities pramkombinato šaltkalvių dirbtuvės darbininkus. I socialistines lenktynės išjungė taip pat vietinės reikšmės kelių skyrius darbuotojai, išpareigojė iki rugpjūčio 1 d. išdirbti po 35 val. Po 30 val. išdirbti miesto tvarkymo darbuose išpareigojimo pramkombinato trikotažo dirbtuvė, lenktyniaujanti su robu siūvklos darbininkais, elektrostoties, CSV inspektorūs, socialinius aprūpinimo skyrius, kogizo knygyno, I vidurinės mokyklos darbuotojai ir eilė kitų. Prisiūmami išpareigojimai taip pat dėl kiemų ir gatvių svaros pašalinkimo, dekoratyvinės kranų ir vaismedžių sodinimo, medelių priežiūros, apsaugos.

Šią garbingą iniciatyvą turėti paremti visi Zarasų miestų gyventojai. Plačiai išvystė socialistinių lenktyniavimą, mes padarysime mūsų miestą dar gražesniu!

J. Pupeikis

Miesto vykd. komiteto konstituacinio okto skyrius vedėjas.

I aukštesnių lygių meninė saviveikla

Pasiruošimo Jubiliejinei 1950 m. Dainų Šventei apskrities komisija, siekdama susiūptinti ir išplėsti meno saviveiklos ratelių darbą, neseniai suorganizavo grupinį kaimo dramos ratelių apžiura. Dusetose įvykusioje 8. m. kovo 26 d. apžiuroje dalyvavo Dusetų, Antazavės, Antalieptės valsčių kaimo dramos ratelės, Zarausio—Degučių, ir Smalvų. Dukšte — Dūksto, Rimšės ir Salako valsčių meno saviveiklos kolektivai.

Apžiura parodė, kad mūsų jaunieji saviveiklininkai auga politiskai ir meniškai birsta, kad kolkiečių tarpe yra daug talentinguų jaunuolių.

Apžiuroje neblogai pasirodė Dūksto Kulturos namų (direktorius dr. Pomialovas, meno dalies vadovas dr. Isakovas) kolektivas, pastates Sochodoškio pjesę „Žalioji šakelė“. Čia tenka atžymeti geriausius aktorius dr. Gaissili (mažolinkininko vaidmenys) ir dr. Ivanovą (Fedoros vaidmenys). Sis meno saviveiklos kolektivas užėmė pirmą vietą.

Antrą vietą apžiuroje laimėjo Antazavės valsčiaus centrinės klubo — skaityklos (vedėjas dr. Kurakinė) meno saviveiklos būrelis, pastatydamas Žemaitės pjesę „Musų gerasis“, trečią — Turmantų klubo — skaityklos (vedėja dr. Polišiukaitė) meno būrelis, neblogai atlikes pjesę „Pati brangiausioj“. Pažymėtinas taip pat naujai susikūrus Antazavės vi. „Pirmyn“ koloklio meno saviveiklos ratelis, pastatęs Žemaitės pjesę „Apsirkio“.

Apžiura parodė, kad susidomėjimas kolokliuose meno saviveikla didelis. Meninė saviveikloje dalyvauja ne tik jaunulai, bet ir vyresnio amžiaus kolokiečiai. Taip, pvz., apžiuroje dalyvavo Dusetų vi. Sadūnu apyl. Vincas Kudirkos vardo koloklio ratelis, kur Žemaitės dramos „Mar-

čios“ pastatyme dalyvavo kolokiečiai Matiukas Pranas 69 m. amžiaus, Matiukas Izidorius 43 m. amžiaus, Broga Pranas 42 metų amžiaus.

Greta šio, vystant meninė saviveikla kaimo, pasitaiko darstambiu trukumų. Visai nesiruošiama Dainų Šventei Imbrado valsčiuje. Partijos valkomas, valsčiaus vykdomasis komitetas ir komjanimo valkomas nevadovauja meninės saviveiklos ratelių darbui, nepravedė jokio darbo su jaunais kolkiečiais, nepadėjo organizuoti koloklių kaimo jauniui į meno saviveiklos barelius. To pasekoje nė vienas Imbrado valsčiaus meninės saviveiklos kolektivas nedalyvavo meninėj apžiuroj. Ta pati galima pasakyti apie Smalvų bei Antalieptės valsčius. Visai neverčia meninės saviveiklos reikšmės atskirios apylinkų tarybos. Taip pvz., Antazavės valsčiaus Kumpučių apylinkės taryba neleidė saviveiklininkams išvykti į ruošiamą apžiura, teigdama, jog tai tik jaunimo pasilinksminimo priemonė.

Už kelių mėnesių ivyskės Jubiliejinė Dainų Šventė. Jai butina intensyviai ruoštis. Reikiariai nedelsiant susiūptinti meno saviveiklos ratelių darbą, burti koloklių jauniama į meno saviveiklos ratelius, padėti jiems kelti idėjini į meninėj lygi, įvesti nuolatinę pasiruošimo Dainų Šventei kontrole.

Visų partinių tarybinių, komjanimo organizacijų, o taip pat kulturos—svietimo įstaigų darbuotojų uždavinys — nuolat vadovauti meno saviveiklos ratelių darbu, kontroluoti pasiruošimo Dainų Šventei eiga. Nuolat siekti naujų laimėjimų vystant meninę saviveiklą, kaiame, kovoti už aukštą idėjinį ir meninį jų lygi, sutikti Dainų Švente pilnai jai pasirodus.

F. Diomkinas

